

dat opzicht eentonig. Maar juist die betrekkelijke armoede maakt het den wandelaar en verzamelaar, voor wien alles nog nieuw is, des te gemakkelijker, den juiste naam van zijne vondsten te weten te komen. En men moge over het nut van een naam, wetenschappelijk of niet, verschillend oordeelen, het begin van alle dingen en datgene, waarbij de belangstelling begint, is toch juist de beantwoording van de vraag: *wat* is het, *hoe* heet het, wat ik daar vind? Moge het hier en daar een belangstellende, die krabben van onze kust machtig kan worden, gelukken met behulp van de hier gegeven afbeeldingen en beschrijvingen de dieren te determineeren. De hoofdzaak is het wel niet, maar toch een stap in de richting van nauwkeuriger studie en in ieder geval van belangstelling voor wat de zee in hare dikwijls zoo moeilijk toegankelijke schatkamers verborgen houdt.

Dr. J. J. TESCH.

EEN NIEUWE TRUFFEL.

(*Hydnotria Tulasnei*.)

HOEVEEL merkwaardigheden ons kleine landje op plant- en dierkundig gebied ook moge opleveren, in één opzicht zijn wij eenigszins misdeeld: de truffels zijn bij ons maar slecht vertegenwoordigd. Voor zoover mij bekend is, werden tot nu toe slechts twee soorten vermeld, en wel de hertentruffels (*Elaphomyces muricatus* en *E. granulatus*).

In een vorigen jaargang heb ik hierover iets medegedeeld en meteen iets over de twee eigenaardige knotszwammen (*Cordyceps*), die erop parasiteeren. Na dien tijd heb ik ze overal in de bosschen om Breda en Tilburg geregeld aangetroffen, en aangenaam werd ik verrast, toen ik op mijn tweede wandeling in de Biltsche dennebosschen mijn oude kennissen weer ontmoette.

Het was toen November en dan is er voor het hazen- en konijnenvolkje niet zoo heel veel bijzonders meer te vinden. Toch wisten ze zich te helpen, en geleid door hun fijnen neus, hadden ze de hertentruffels onder het mos ontdekt en met een paar forsche krabben blootgelegd. Ik had nooit gedacht, dat deze truffels in zoo groot aantal voorkwamen en evenmin, dat ze door de langooren gezocht werden. Op een wandeling van een kwartier vond ik wel een dozijn groeiplaatsen en kon uit de klikjes van den konijnenmaaltijd opmaken, dat er wel honderd stuks geconsumeerd moesten zijn, want overal lagen naast de krabkuiltjes bruinzwarte sporenhoopjes, soms nog met een half opgegeten truffelhuid erbij.

Zooals ik in genoemd artikel meedeelde, noemen de Duitschers deze truffel: „*Hirschbrunst*“ en beweren, dat de herten ze in den bronstijd uit den grond opgraven. Toen ik nu geconstateerd had, dat ze inderdaad gegeten worden, vroeg ik mezelf af, of dat misschien ook met den paartijd van konijnen en hazen in verband kon staan. Maar al dadelijk moest deze onderstelling verworpen worden,

toen ik voor haas en konijn de maanden Februari tot September vond opgegeven. Ik blijf dan ook voorloopig maar bij mijn eerste meening, dat de naam *Hirschbrunst* berust op den eigenaardigen geur, dien de truffels verspreiden, en dat het verhaal is ontstaan, toen die naam eenmaal bestond. Zoo iets komt dikwijls voor met oude plantennamen, die niet meer worden begrepen, en dan toch volksetymologisch worden verklaard. Ik denk hierbij aan *Arnica montana*, die *Wohlverleih* (= de heilverleener) genoemd wordt, terwijl uit oude kruidboeken met voldoende zekerheid blijkt, dat het eerste deel van dezen naam *wolf* moet beteekenen.

Doorsnede van een truffel, *Hydnотria Tulasnei*;
vergr. $3\frac{1}{2} \times$.

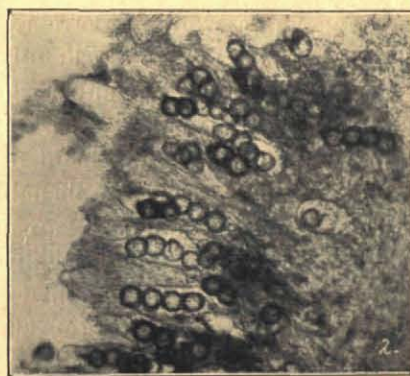
Na deze folkloristische excursie kom ik tot mijn nieuwe truffel. Hij is eigenlijk niet eens nieuw, maar heeft zelfs al een heele geschiedenis. In 1908 bij gelegenheid van de eerste zwamtentoonstelling in Amsterdam had ik een paar jonge, truffelachtige knolletjes meegebracht en vertoond. Ik kon ze niet met zekerheid bepalen, maar had ze voor *Hydnотria's*

gehouden, die hun sporen nog niet hadden gevormd. Een paar jaar later werden in de zomervacantie door den heer Heimans een groot aantal truffels bij Bergen op Zoom gevonden, die door de Société mycologique te Parijs als *Hydnотria Tulasnei* werden gedetermineerd en door den vinder in de Groene Amsterdammer werden beschreven.

Nu vond ik dit jaar in 't laatst van Augustus weer verscheiden exemplaren te Breda, en omdat ik niet zeker was, of ik hier met de Bergensche soort te doen had, heb ik Dr. Wakker verzocht, ze te willen determineeren, wat deze met groote bereidwilligheid heeft gedaan. Het resultaat is, dat we nu voor *Hydnотria* twee vindplaatsen kunnen vermelden, beide in het gezegende Brabant.

De zwartbruine, gladde knolletjes groeien eerst onderaardsch, zooals dat een echte truffel betaamt, maar komen tegen den tijd, dat ze de grootte van een flinke hazelnoot bereikt hebben, halverwege uit de aarde te voorschijn.

Ik vond ze aan een greppelkant onder beuken, en vermoed, dat ze iets met de beukenwortels te maken hebben, ze groeiden er tenminste heel dicht bij.

Sporenblaadjes en sporen van *Hydnотria Tulasnei*; vergr. $130 \times$.

Op de doorsnee vertoont deze zwam het bekende truffelbeeld: een soort van marmerteekening, die ontstaat, doordat — tusschen de bruine binnensubstantie — lichtere aderen hun grillig verloop nemen. (fig. 1). In die aderen vindt men ook de blaasjes (*asci*), die de sporen bevatten. Het heeft me eenige moeite gekost om den vorm der sporenblaasjes te constateeren, omdat men niet vooruit kan zien, in welke richting men de doorsnee moet maken, om ze overlangs te treffen. Na eenig zoeken vond ik, dat ze langwerpig van vorm zijn (fig. 2), en meestal vier, bijna kogelvormige sporen bevatten, die een eenigszins ruwgekorrelde oppervlakte vertoonen. De sporen zijn tamelijk groot en hebben een middellijn van ongeveer 30 mikron. (1 mikron = 0.001 mM.)

Onze nieuwe truffels schijnen eetbaar te zijn, tenminste Michael beweert, dat ze weinig waarde hebben, omdat ze zoo zeldzaam voorkomen.

Wie ze elders in ons land mocht aantreffen, wil dat wel even aan de Redactie berichten, zulke zeldzaamheden worden graag met respect behandeld!

Utrecht.

B. E. BOUWMAN.

NOG EENS DE HEIDESPIN.

(*Agroeca brunnea* Blackw. ¹⁾).

E afgeloopen zomer is in zooverre ongunstig geweest voor verdere waarnemingen omtrent de heidespin, als ik slechts een enkel exemplaar van een nestje heb kunnen bemachtigen. Alvorens mede te deelen, wat ik daaraan opgemerkt heb, vermeld ik eerst een en ander van hetgeen oudere waarnemers over ons dier en zijn merkwaardig nest te vertellen hebben.

In het Tijdschrift voor Entomologie XIX, 1876, komt een opstel voor van onzen bekenden araneoloog A. W. M. van Hasselt, onder den titel: „Geschiedenis van een spinnen-cocon (*Agelena s. Agroeca brunnea*)“ ²⁾. De schrijver, die zelf nooit een *Agroeca*-nestje in de vrije natuur aangetroffen heeft, ontving er voor 't eerst een in 1868, door F. J. M. Heijlaerts bij Breda verzameld, later ook van anderen uit N.-Brabant, Utrecht, Gelderland, N.-Holland (Hilversum). Van de spinnen, waaraan het wordt toegeschreven, heeft hij echter zelf twee exemplaren in Z.-Holland (omtrek van 's-Gravenhage, z.g. Scheveningsche boschjes) ontmoet. Het nestje werd bevestigd gevonden meest aan heistruiken, aan gras-, riet- of bieshalmpjes, aan een hagedoorn, aan sparrenaalden, aan mos, aan brem,

¹⁾ Zie *De Levende Natuur*, XVI, bldz. 162.

²⁾ Een Fransche vertaling vindt men in *Arch. néerland. des sciences exactes et naturelles*, XI, 1876. Hier is een in het Hollandsche origineel tweemaal gemaakte zonderlinge drukfout (Böh m voor Breh m) hersteld.